

Ἐν τῇ Μεγάλῃ λοιπὸν Ἐκκλησίᾳ ἢ ταῦτὸν τῷ Πατριαρχείῳ Κων/πόλεως καὶ δὴ ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ αὐτοῦ κατεγράφοντο πᾶσαι αἱ Συνοδικαί, Πατριαρχικαὶ καὶ Βασιλικαὶ πράξεις αἱ ἀφορῶσαι τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ὅρια τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῆς. «Κατάστρωσον οὖν τὸ παρὸν πιττάκιον ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ χαρτοφυλακείου τῆς θείας μεγάλης Ἐκκλησίας» ἔγραφεν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς πρὸς τὸν Πατριάρχην κατὰ τὸν Νοέμβριον τῆς β' Ἰνδικτιῶνος¹. Ὁ αὐτὸς πάλιν Αὐτοκράτωρ κατὰ Μάϊον τῆς ι' Ἰνδικτιῶνος τοῦ ζφ' ἐν σημειώματι αὐτοῦ πρὸς τὸν Πατριάρχην γράφει: « . . . οἷς ἵνα μὴ περιπέσῃ πολλάκις ὁ βασιλεὺς, ἐφίησι καὶ τοῦτο τῷ κατὰ καιροὺς ἀγιωτάτῳ Πατριάρχῃ μὴ ἄλλως καταστρωννύειν τὸ παρ' οἰουδήτινος προσκομιζόμενον πιττάκιον χάριν προεδρείας τῆς οἰασοῦν Ἐκκλησίας . . . εἰμὶ ὁ Πατριάρχης . . . ». Ὅτι δὲ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἰετοτε ὑπῆρχε τάξις ἐν τοῖς Καταλόγοις τῶν Ἀρχιερατικῶν θρόνων, τοῦτο καταδεικνύται σφέστατα ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν Τακτικῶν.

Πρώτη γνωστὴ ἐπίσημος Τάξις τῆς Ἐκκλησίας ἀφορῶσα τὰς Μητροπόλεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου εἶναι ἡ φερομένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἐπιφανίου «Ἐκθεσις», γραφεῖσα, κατὰ τὴν κοινὴν ἐκδοχὴν, περὶ τὸ 640. Εἰς ταύτην Μητροπόλεις τοῦ Πατριαρχείου Κων/πόλεως ἀναγράφονται 33 ἐν ὅλῳ.

Δευτέρα εἶναι ἡ Τάξις τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου 806 - 815, ἣτις εἶναι ἡ 8 Notitia τοῦ Parthey, τῆς ὁποίας τὰ δύο μέρη ἔχουσι τὸ σύστοιχον αὐτῶν εἰς τὴν Not. 6 καὶ 9 τοῦ Parthey. Καὶ ἡ Τάξις αὕτη ἀριθμεῖ 33 τὰς αὐτὰς Μητροπόλεις, προστιθεμένων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἰλλυρικοῦ μετὰ τὸν Χαλκηδόνος, δηλ. τῶν Ἀρχιεπισκόπων Κρήτης, Κορίνθου, Σικελίας, Θεσσαλονίκης καὶ μετὰ τὸν Ἱεραπόλεως τῶν Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Λαρίσης καὶ Φιλίππων.

1) Ἐνθ' ἄνωγ. Β' 394.

Μητροπολιτικὴ Ἐκκλησία
Τακτικὴ Ἰούλιος
1936

Τρίτη Τάξις εἶναι ἡ τοῦ Βασιλείου Ἀρμενίου, γραφεῖσα περὶ τὸ 820, αὐτὴ αὐτὴ ἢ 1 Notitia τοῦ Parthey, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπίσης ἀναγράφονται 33 Μητροπόλεις αἱ αὐταὶ πρὸς τὰς τῶν δύο προηγουμένων τοῦ Ἐπιφανίου καὶ Πατριάρχου Νικηφόρου, μετὰ τῆς προσθήκης τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἰλλυρίας καὶ τῆς νεωστὶ δημιουργηθείσης Μητροπόλεως τοῦ Ἀμορίου καὶ τῆς Σελευκείας, ἀποσπασθείσης τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας.

Αἱ αὐταὶ 33 Μητροπόλεις ἀναγράφονται εἰς τὴν 6 Notitia τοῦ Parthey¹ συγχρονηζομένην πρὸς τὴν 8 καὶ 1 Notitia τοῦ αὐτοῦ.

Αἱ αὐταὶ 33 Μητροπόλεις ἐν τῇ 9 τοῦ Parthey² φέρουσιν ὡς τίτλον «Τάξις Μητροπολιτῶν καθὼς ἀναγράφονται ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ καὶ ὅσοι Ἐπίσκοποι ὑπὸ Μητροπολίτας»

Ὡστε, ὡς καταφαίνεται ἐξ ὅλων τῶν Τάξεων ἢ Τακτικῶν τούτων, μέχρι τοῦ 9 αἰῶνος σταθερῶς ἐκράτει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀναλλοίωτος τάξις· οὐδ' εἶναι ἀληθές, ὡς θέλει ὁ Κονιδάρης, «ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ Τακτικὰ δὲν εἶναι πλήρη, οὐδὲ ἀνταποκρίνονται κατὰ πάντα πρὸς τὴν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἱεραρχικὴν Τάξιν». Ἀλλ' ἦτο φυσικὸν νὰ καταντήσῃ οὗτος εἰς τὰ μὴ ἀληθεύοντα συμπεράσματά του, ἀφοῦ ἡ βάσις του εἶναι σαθρά· ἀφοῦ ὡς μέτρον καὶ σταθμὸν πάσης κινήσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τίθησι τὸ Τακτικὸν τοῦ Παρισινοῦ Κώδικος³. «Εἰς τὴν ἀντίληψιν, λέγει, ταύτην ὁδηγοῦσιν ἀσφαλῶς αἱ παρατηρήσεις ἐκ τῶν Ἀναγραφῶν τούτων, ἐφ' ὅσον συγκρίνονται αὐταὶ πρὸς τὸν Παρισινὸν Κώδικα 1555α καὶ πρὸς τὴν Ἀναγραφὴν Λέοντος τοῦ Σοφοῦ». Δὲν ὁδηγοῦσι ποσῶς, τοῦναντίον παρεκτρέπουν τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Τὸ Τακτικὸν τοῦ Παρισινοῦ Κώδικος, ὡς ἔχει αὐτό, ἀποτελεῖ ἀνωμα-

1) Σελ. 145—149.

2) Σελ. 181—197.

3) Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 3.

λίαν καὶ γεννᾷ πλείστας θύας δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἀναγνωρίζει καὶ αὐτὸς ὁ Κονιδάρης λέγων, «ὅτι αἱ δυσχερεῖαι πολλαχοῦ ἦσαν καταφανεῖς καὶ ἐπομένως αἱ τυχὸν δοθεῖσαι λύσεις στηρίζονται ἐπὶ ἀσταθῶν ἴσως βάσεων»¹. Ἄλλ' αἱ δυσχερεῖαι αὗται δὲν αἰρονται τόσον εὐκόλως, ὥς νομίζει, τοῦναντίον ἐγείρονται ὡς ὄρη ἀνυπέβλητα· θὰ κατασχοιθῇ δὲ ὁ θέλων νὰ ὑπερβῇ αὐτά, χωρὶς ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιτύχῃ τίποτε.

Ἄλλ' ὁ Κονιδάρης τὴν ἀντίληψίν τοῦ στηρίζει οὐ μόνον εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Παρισινοῦ Τακτικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀναγραφῆς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἐγένετο ἀναδιοργάνωσις ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας. Νέοι Μητροπολιτικοὶ θρόνοι καὶ αὐτοκέφαλοι Ἀρχιεπισκοπαὶ λαμβάνουσι θέσιν εἰς τὴν σειράν τῶν ἀρχαίων οὕτως, ὥστε ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—911) καὶ τοῦ Πατριάρχου Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ (901—907) ἀναγράφονται ἐν ὅλῳ 51 Μητροπόλεις. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλας τὰς διαρρυθμίσεις τοῦ Λέοντος, ἡ ἀρχικὴ σειρά τῶν πρώτων 33 Μητροπόλεων παραμένει ἡ αὐτὴ ἀναλλοίωτος· ἡ αὐτὴ τάξις παρατηρεῖται καὶ ἐν τῷ Τακτικῷ τοῦ Βατικανοῦ, ὅπερ εἶναι ἄλλη ἐκδοσις τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ μὲ τὴν διαφορὰν μόνον, ὅτι ὁ θρόνος τῆς Μελιτινῆς ἀποκατεστάθη καὶ πάλιν.

Εἰς τὰ νέα Τακτικὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου² συνταχθέντα περὶ τὸ 940 ἡ αὐτὴ σειρά τῶν ἀρχικῶν Μητροπόλεων, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Τάξιν τὴν γενομένην ἐπὶ Ἰωάννου Τζιμισκῇ (969—976), καθὼς καὶ εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1022—1035 ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν 3 Notitia τῆς Parthey, ὡς ἐπίσης εἰς τὴν διατύπωσιν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118) τὴν αὐτὴν πρὸς τὴν 2 Notitia τῆς Parthey, ὡς ἐπίσης ἐν τῷ Τακτικῷ τῷ δημοσιευθέντι ὑπὸ τοῦ Gelzer³, ὡς ἐπίσης ἐν τῷ Τακτικῷ τῶν χρόνων Μανουὴλ Κο-

1) Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 7.

2) Jerthania, Les églises Rupestres, ἐνθ' ἄνωτ. IV

3) Byz. Zeit. 1892, σελ. 253—255.

μνηνοῦ (1143 - 1180), ὅπερ ἀποτελεῖ ἀπλὴν ἀναθεώρησιν τῆς διατυπώσεως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὡς ἐπίσης ἐν τῷ Τακτικῷ τοῦ Ἰσαὰκ Ἀγγέλου (1186 - 1196), ὡς ἐπίσης ἐν τῷ Τακτικῷ τῶν χρόνων Μιχαὴλ Η' τοῦ Παλαιολόγου μεταξὺ τοῦ 1260 - 1270.

Εἰς πάντα ταῦτα τὰ Τακτικὰ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας πάντοτε τηρεῖται ἡ τάξις τῶν Μητροπόλεων ὡς αὗται καθωρίσθησαν εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς, ὡς ἀναγράφονται ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ Ἐπιφανίου.

Καὶ λοιπὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης ἁρμονίας, ἐν τῇ σταθερᾷ ταύτῃ προίξει τῆς Ἐκκλησίας τί ζητεῖ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 733 - 746, ὡς θέλει ὁ Κονιδάρης, τὸ Παρισινὸν Τακτικόν, τὸ ὁποῖον τοποθετούμενον ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ἀποτελεῖ πραγματικὸν τραγέλαφον, μεγάλην ἱστορικὴν ἀνερθोगραφίαν; Διὰ τοῦτο καὶ ἠσιόχησε καθ' ὁλοκληρίαν ὁ νεαρὸς συγγραφεὺς τοῦ σκοποῦ του· διὰ τοῦτο τὸ βιβλίον του εἶναι κυριολεκτικῶς ἄχρηστον, οὐδὲν προσθέτων, τοῦναντίον μάλιστα σύγχυσιν ἐπάγον καὶ ἀποδεικνύον τρανῶς πόσον καθυστερημένος ἐπιστημονικῶς εἶναι ὁ συγγραφεὺς του.

Βεβαίως τὸ Παρισινὸν Τακτικὸν ἔχει καὶ αὐτὸ τὴν ἱστορίαν του· ἀλλ' αὐτὴν δεόν νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τοὺς πρὸ τοῦ 640 χρόνους, διότι εἶναι προγενέστερον τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Ἐπιφανίου, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶχε πλέον ἀποκρυσταλλωθῇ ἡ «Τάξις» ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, παραμείνασα ἡ αὐτή, κατὰ τὰ ἀρχικὰ αὐτῆς σημεῖα, μέχρι τέλους. Ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ Ἐπιφανίου ἀναγράφονται αἱ ἀκόλουθοι 33 Ἐπαρχίαι:

1) Καισαρείας, 2) Ἐφέσου, 3) Ἡρακλείας, 4) Ἀγκύρας, 5) Κυζίκου, 6) Σάρδεων, 7) Νικομηδείας, 8) Νικαίας, 9) Χαλκηδόνος, 10) Σίδης, 11) Σεβαστείας, 12) Ἀμασειας, 13) Μελιτινῆς, 14) Τυάνων, 15) Γαγγρῶν, 16) Κλαυδιουπόλεως, 17) Νεοκαισαρείας, 18) Πισινούντων, 19) Μύρων, 20) Σταυρουπό-

λεως, 21) Λαοδικείας, 22) Συνάδων, 23) Ίκονίου, 24) Ἀντιοχείας, 25) Πέργης, 26) Μωκησσοῦ, 27) Φάσιδος, 28) Φιλιππουπόλεως, 29) Τραϊανουπόλεως, 30) Ρόδου, 31) Ἀδριανουπόλεως, 32) Μαρκιανουπόλεως, 33) Ἱεραπόλεως.

Ὡς εἵπομεν, πάντα τὰ μετὰ ταῦτα Τακτικά μέχρι τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς τάξιν ἀναγράφουσι καὶ μόνον μετὰ τὸν Ἱεραπόλεως ἀκολουθοῦσιν αἱ νέαι Μητροπόλεις, ὅσαι σὺν τῷ χρόνῳ προήχθησαν ἀπὸ Ἀρχιεπισκοπᾶς. Βεβαίως ὁ Ἐπιφάνιος ἤντηλσε τὸ ὑλικόν του ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Ἀρχείων, ἐκ τοῦ χαρτοφυλακείου καὶ ἡ Ἐκθεσίς του εἶναι ἐπίσημον ἔγγραφον καὶ ὥς τοιοῦτον αἰέποτε ἀνεγνωρίσθη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ 640 δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ἀρχειοφυλακείῳ ἄλλη ἐπίσημος Ἐκθεσίς; Τότε μόνον ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως; Ὁ ἰσχυριζόμενος τοῦτο θά ᾔτο πντᾶπασιν ἰδιώτης. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἰέποτε ὑπῆρχεν ὁρισμένη Τάξις. Τοῦτο δὲ σαφῶς καταδείκνυται ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων· ἀλλ' ἦτο τρόπον τινὰ ἐν ρευστῇ ἔτι καταστάσει, τοῦλάχιστον διὰ τοὺς χρόνους τοὺς ἐπομένους τοῦ Σίδης, κατέχοντος ἀναλλοιώτως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὴν 10 θέσιν. Τὴν Τάξιν ταύτην πρὸ τοῦ 640 ἀντιπροσωπεύει ὁ Παρισινὸς Κώδιξ. Κατὰ τὸν Παρισινὸν Τακτικὸν 49 ἐν ὅλῃ Μητροπόλει ὑφίστανται, κατὰ 16 περισσότεραι τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Ἐπιφανίου. Πῶς συνέβη τοῦτο; Ἀπλούστατα ὁ συντάκτης αὐτοῦ περιέλαβε καὶ τὰς Ἐπαρχίας ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ἐτέλουν πολιτικῶς μὲν ὑπὸ τὴν Ἀνατολικὴν Αὐτοκρατορίαν, ἐκκλησιαστικῶς ὅμως ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐξάρτησιν τοῦ Ρώμης, εἶχον ὅμως ἄμεσον σχέσιν καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὸ Βυζάντιον, διότι «τῆς ἡμετέρας ἐτύγχανον ὄντες ἀγέλης»¹.

Αἱ 49 Μητροπόλεις τοῦ Παρισινοῦ Κώδικος εἶναι αὗται:

1) Ράλλη—Ποιλή, Σύνταγμα Ἱερῶν Κανόνων, τόμ. ΣΤ' τ. 256.

1) Καισαρείας, 2) Ἐφέσου, 3) Κωνσταντίας, 4) Ἡρακλείας, 5) Ἀγκύρων, 6) Κυζίκου, 7) Σάρδης, 8) Νικομηδείας, 9) Γορτύνης Κρήτης, 10) Νικαίας, 11) Θεσσαλονίκης, 12) Χαλκηδόνος, 13) Σίδης, 14) Σαρδηνίας, 15) Δυρραχίου, 16) Τυάνων, 17) Ἀμασείας, 18) Μωκησῶν, 19) Γαγγρῶν, 20) Κλαυδιουπόλεως, 21) Νεοκαισαρείας, 22) Πισινούντος, 23) Μύρων, 24) Λαοδικείας, 25) Συνάδων, 26) Ἀντιοχείας, 27) Σταυρουπόλεως, 28) Ἰκονίου, 29) Νικοπόλεως, 30) Πέργης, 31) Σεβαστείας, 32) Τραϊανουπόλεως, 33) Ρόδου, 34) Φάσιδος, 35) Ἀδριανουπόλεως, 36) Ἱεραπόλεως, 37) Γοθτίας (Ἱεραπόλεως), 38) Συρακουσῶν, 39) Ρηγίου Καλαυρίας, 40) Λαρίσης, 41) Φιλίππουπόλεως, 42) Μαρκιανουπόλεως, 43) Φιλίππων, 44) Σαρδηνίας, 45) Μαρκιανουπόλεως, 46) Κεφαλληνίας Ἡπείρου πρώτης, 47) Κορίνθου, 48) Ἀθηνῶν, 49) Δαλματίας Κεφαλίας.

Ἐκ τῶν 49 τούτων Ἐπαρχιῶν τοῦ Παρισινοῦ Τακτικοῦ ἂν ἀφαιρέσωμεν τὸν Κωνσταντίας, Γορτύνης, Θεσσαλονίκης, Σαρδηνίας, Δυρραχίου, Νικοπόλεως, Γοθτίας, Συρακουσῶν, Ρηγίου, Λαρίσης, Φιλίππων, Κεφαλληνίας, Κορίνθου, Ἀθηνῶν, Δαλματίας καὶ τὸν τῆς δευτέρας Μαρκιανουπόλεως, ἐν ὧν ὑπολείπονται 33 Μητροπόλεις, αἱ αὐταὶ τοῦ Ἐπιφανίου, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, οὐ ἀπὸ τῆς δεκάτης ἐπαρχίας, τοῦ Σίδης, παραλλάσσει ἢ Τάξις μόνον τῶν ἐπαρχιῶν, δηλ. ἡ προκαθεδρία.

Κατὰ ταῦτα τὸ Παρισινὸν Τακτικὸν ἔχει τὴν ἀκόλουθον τάξιν:

1) Καισαρείας, 2) Ἐφέσου, 3) Ἡρακλείας, 4) Ἀγκύρας, 5) Κυζίκου, 6) Σάρδεων, 7) Νικομηδείας, 8) Νικαίας, 9) Χαλκηδόνος, 10) Σίδης. Μέχρι τοῦδε ἀπαράλλακτα ὡς καὶ ἡ Ἐκθεσις τοῦ Ἐπιφανίου, 11) Τυάνων, 12) Ἀμασείας, 13) Μωκησοῦ, 14) Γαγγρῶν, 15) Κλαυδιουπόλεως, 16) Νεοκαισαρείας, 17) Πισινούντος, 18) Μύρων, 19) Λαοδικείας, 20) Συνάδων,

21) Ἀντιοχείας, 22) Στχυρουπόλεως, 23) Ἰκονίου, 24) Πέρ-
γης, 25) Σεβαστείας, 26) Τραϊανουπόλεως, 27) Ρόδου, 28)
Φάσιδος, 29) Ἀδριανουπόλεως, 30) Ἱεραπόλεως, 31) Φιλιπ-
πουπόλεως, 32) Μαρκιανουπόλεως, προστιθεμένης δὲ τῆς Με-
λιτινῆς 33.

Ἄλλ' ὅσον καὶ ἂν τὸ Τακτικὸν τοῦτο ἦτο ἀρχαιοπρεπὲς
καὶ ἀρχαιότερον τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Ἐπιφανίου, δὲν ἦτο ὁμοῦς
καὶ τὸ ἀρχαιότατον· ἀναντιρρήτως πρὸ αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἕτερον
Τακτικὸν ἔτι ἀρχαιότερον· πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀρκούμεθα εἰς
μίαν μόνην μαρτυρίαν ἐπισημοτάτην. Ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ Ἐπι-
φανίου ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Τυάνων Β' Καππαδοκίας ἐτέλουν
3 μόνον Ἐπισκοπαί: 1) ὁ Κυβίστρων, 2) ὁ Φαυστινουπόλεως καὶ
3) ὁ Σχσίμων. Ὑπὸ δὲ τὴν Μωκησοῦ ἐπρχίας Καππαδο-
κίας τέσσαρες ἐπίσκοποι: 1) ὁ Ναζιανζοῦ, 2) ὁ Κολωνίας, 3) ὁ
Παρνασοῦ, 4) ὁ Δωάρων. Ἐπίσης κατὰ τὸ Παρισινὸν Τακτικὸν
ὑπὸ τὸν Τυάνων ὑπῆγοντο 3 Ἐπισκοπαί αἱ αὐταί. Ὑπὸ δὲ τὸν
Μωκησοῦ οὐχὶ πλέον 4, ἀλλὰ 6, προστιθεμένης 5) τῆς Μεγί-
δων καὶ 6) τῆς Ἀνδιδων. Καὶ ὁμοῦς ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστι-
νιανὸς εἰς τὸ περὶ τριῶν Κεφαλαίων θέσπισμα αὐτοῦ κατὰ τὸ
543 γράφει¹. «Τοσαύτη δὲ ἐστὶν ἡ μανία τῶν Θεόδωρον ἐκδι-
κούντων, ὅτε τολμῶσι καταψεύδεσθαι καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολό-
γου καὶ Ἰωάννου τοῦ Κων]πόλεως, ὥς ἐπιστολὰς πρὸς αὐτὸν
Θεόδωρον ἀποστειλάντων πεπληρωμένας ἐπαίνου, ὅπερ ψεύδους
ἐστὶ μεστόν. Γρηγόριος μὲν γάρ, ὅτε, ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐν
Κων]πόλει ἀγωνισάμενος καὶ τοὺς λαοὺς ἀπὸ τῆς τῶν Ἀρει-
νῶν πλάνης εἰς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν ἐπιστρέψας, εἰς τὴν οἰ-
κείαν ἐπανῆλθε πατρίδα, τὰς παρὰ τῶν αἵρετικῶν κακούργως
προφερομένας ἐπιστολὰς οὐ πρὸς Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας
ἔγραψεν, ἀλλὰ πρὸς Θεόδωρον ἐπίσκοπον Τυάνων, ἥτις ἐστὶ
τῆς δευτέρας Καππαδοκῶν Μητρόπολις· τῆς δὲ αὐτῆς χώ-
ρας ἐστὶν ἡ Ναζιανζός, ἥς γέγονεν ἐπίσκοπος ὁ αὐτὸς ἐν

1) Πάλλη—Ποτλῆ, Σύνταγμα Ἱερῶν Κανόνων, τ. Ε' σ. 214-15.

ἁγίοις Γρηγόριος, καὶ Ἀριανζὸς τὸ χωρίον, ὅθεν ὥρμητο· τοῦτο γὰρ καὶ αὐταὶ σαφῶς δηλοῦσιν αἱ ἐπιστολαί, μεμνημέναι ἔθνων καὶ συνόδων καὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου Ἀριανζοῦ καὶ ἐτέρων χωρίων τῆς αὐτῆς Ἐπαρχίας καὶ μνηῶν τῇ ἐπιχωρίῳ διαλέκτῳ Καππαδοκῶν ὠνομασμένων καὶ Βοσπορίου ἐπισκόπου ὑπ' αὐτὸν τελούντος Κολωνίας τῆς πόλεως καὶ ἐτέρων ἐπισκόπων καὶ χωρεπισκόπων καὶ μοναστηρίων ὑπὸ τὸν αὐτὸν τελούντων Θεόδωρον μνημονεύουσai, ὧν καὶ μέχρι νῦν σώζεται τὰ αὐτὰ ὀνόματα. Ποία δὲ μετουσία Καππαδοκαίς πρὸς τοὺς τῆς δευτέρας Κιλικίας ἢ τότε ἢ νῦν ὑπάρχει, διαμεμερισμένης τῆς τῶν Ἐπαρχιῶν τούτων διοικήσεως; Ἡ ποίους Ἐπισκόπους ὑφ' ἑαυτὸν ἔχειν ἠδύνατο ὁ Μοψουεστίας ἐπίσκοπος, αὐτὸς ὑπὸ τὸν τῆς αὐτῆς δευτέρας Κιλικίας μητροπολίτην τελών;

Τί διδασκόμεθα ἐκ τῶν Αὐτοκρατορικῶν τούτων λόγων; Ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ καὶ ὁ τῆς Κολωνίας, οἵτινες κατὰ τὸ Παρισινὸν Τακτικὸν καὶ τὴν Ἐκθεσιν τοῦ Ἐπιφανίου ὑπήγοντο ὑπὸ θρόνον τοῦ Μητροπολίτου Μωκρησοῦ, ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου μέχρι τοῦ 543 ἐτέλουν ὑπὸ τὸν Τυάνων Μητροπολίτην· ἡ μαρτυρία δὲ αὕτη εἶναι πολυτιμοτάτη διὰ τὸ Παρισινὸν Τακτικόν, τοῦ ὁποῦ τοῦ χρόνον τῆς ἀναγραφῆς δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ θέσωμεν ἐν μεγίστῃ χρονικῇ ἀκτίνι μεταξὺ 543 — 640 καὶ οὐχὶ ὡς ὁ Κονιδάρης μεταξὺ τοῦ 733—746¹.

Εἶναι ἰσχυρὰ σαφὴ καὶ τόσον ἀπλὰ ταῦτα, ὥς ἀπλοῦς πάντοτε ἔφυ καὶ ὁ λόγος τῆς ἀληθείας· πάντα δὲ ὅσα ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Κονιδάρη ἐλέγχονται ἀσύστατα καὶ οὐδενόσωρα καὶ συνεπῶς ἄχρηστα. Ὁ κ. Κονιδάρης ἠστόχησε τοῦ σκοποῦ του, ἂν δὲ δὲν νοσῇ ἀνιάτως, ἔχει ὑποχρέωσιν καὶ χάριν αὐτοῦ καὶ χάριν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας νὰ ἀναθεωρήσῃ τὴν γνώμην του.

1) Τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα 543—640 εἶναι γενικόν. Ἐξ ἱσχυρῶν ἐσωτερικῶν λόγων θὰ περιορίσωμεν προσεχῶς ἐν τῇ συνεχείᾳ τῆς μελέτης ἡμῶν ταύτης τὰ ὅρια ταῦτα καὶ θὰ φθάσωμεν ἐπακριβῶς εἰς τὸ ἔτος τῆς συντάξεως καὶ γραφῆς τοῦ Παρισικοῦ Τακτικοῦ.